

# Okul Öncesi Eğitimde Erkek Öğretmen Olmak: Bir Araştırma

---

Aysun ERGİNER · Ergin ERGİNER · Emine SAKLAN · Eray BOZASLAN  
Gökçe Simge IRMAK · Hatice Kübra TEKER · Alkan SONSUZ



Doç. Dr. Aysun ERGİNER - Doç. Dr. Ergin ERGİNER -Dr. Öğr. Üyesi Emine SAKLAN  
Eray BOZASLAN - Gökçe Simge IRMAK - Hatice Kübra TEKER - Alkan SONSUZ

## OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE ERKEK ÖĞRETMEN OLMAK: BİR ARAŞTIRMA

ISBN 978-625-6140-05-9

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır; indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

I. Baskı: Aralık 2024, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş  
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan  
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.  
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara  
Yayıncı Sertifika No: 51818  
Matbaa Sertifika No: 47865

### İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi  
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara  
Yayınevi: 0312 430 67 50  
Dağıtım: 0312 434 54 24  
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60  
İnternet: [www.pegem.net](http://www.pegem.net)  
E-ileti: [pegem@pegem.net](mailto:pegem@pegem.net)  
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

*“Çocuklarımızı; kadın ya da erkek olmayı önemsemeksizin,  
sadece yalın olarak insan olmaya değer biçen bir yolda sonsuz  
bir sevgi ve hoşgörü ile yetiştiren ve yaşamını bu hedefe adayan öğretmenlerimize  
ve yine çocuklarımızı aynı şekilde yetiştirecek ve yaşamını aynı hedefe adayacak  
olan tüm öğretmen adaylarımıza...”*



## ÖN SÖZ

Okul öncesi eğitim çoğu ülkede zorunlu eğitim kapsamına alınmayan, fakat buna karşın öneminin fark edildiği ülkelerde hemen hemen yüzde yüz okullaşma oranlarına ulaşılan ve ülkelerin dikkat çekici bir şekilde zorunlu eğitim kapsamına almaya yönelik girişimlerde bulunduğu bir öğretim basamağıdır. Erken çocukluk eğitimi olarak da anılan okul öncesi eğitim; çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini, sosyalleşmelerini ve özbakım becerilerini kazanmalarını sağlayan bir öğretim basamağı olması açısından önemli olduğu gibi, bir çocuğun ilkokuldan önce ilk kez bir kurum (okul), öğretmen ve okul arkadaşlarıyla karşılaşması açısından da ayrı bir öneme sahiptir. Pek çoğumuz öğrencilik yaşantısıyla ilgili daha çok ilkokul öğretmenini hatırlar ancak anaokulu ya da anasınıfına gidebilmişsek, ilk öğretmenimizle tanışmak okul öncesi eğitim dönemine rastlar. Okul öncesi eğitimde öğretmenler, henüz öğrenci olarak nitelendiremeyeceğimiz çocuklar üzerinde önemli izler bırakırlar.

“Okul öncesi eğitimde erkek öğretmen olmak” konusunu ele alan bu araştırma, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2020-2021 eğitim-öğretim yılı Güz ve Bahar Yarıyılları Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı Araştırma Projesi I ve II dersleri kapsamında yürütülmüştür. Dersin proje içerikli olması nedeniyle, öğrencilerin de ilgisini çekecek bir konu belirlenmesiyle işe başlanmıştır. Pek çok konu önerisi içerisinden, genelde ve dersin alındığı eğitim-öğretim yılında Okul Öncesi Öğretmenliği programında erkek öğrencilerin azınlıkta olmalarına rağmen, dersi alan öğrenciler arasında erkek öğrencilerin olması “Okul öncesi eğitimde erkek öğretmen olmak” konusunun belirlenmesinde etkili olmuştur. Aynı öğrencilerle (bir öğrenci süreç içinde dersi bırakmıştır) iki yarıyıl boyunca yürütülen projede, bir proje koordinatörü belirlenmiş ve belirli görev dağılımlarıyla proje sonuçlandırılmıştır. Ders sürecinde bu projenin sonuçlandığında, üzerinde gerekli çalışmalar yapılarak bir ürüne dönüştürülmesi kararlaştırılmış ve bu konuda öğrenciler oldukça istekli olmuşlardır. Proje boyunca dersin öğretim üyesi ve öğrenciler tarafından gereken gayret gösterilmiş, paylaşılan sorumluluklar yerine getirilmiştir. Araştırmanın kitaba dönüşme sürecinde, derse dahil olmasalar da işleyişte araştırmaya yönelik formları geliştirme, uzman görüşü verme, alanyazını destekleme ve çalışmayı okuyarak dönüt vermeye ilgili sürekli yanımızda olarak katkı sunan Doç. Dr. Ergin ERGİNER ve Dr. Öğr. Üyesi Emine SAKLAN da çalışmaya dahil edilmiştir. Doç. Dr. Ergin ERGİNER'in araştırmaya dahil edilmesinde lisans eğitiminde yan alanının Okul Öncesi Eğitimi olması, bu alanın öğrencilerine yıllardır Öğretim Yöntemleri ve Yaratıcı Drama dersleri okutması ve Dr. Öğr. Üyesi Emine SAKLAN'ın ise yüksek lisans tezinde Okul Öncesi Eğitim ile ilgili bir konuyu çalışması ve bu alanla ilgili yayınlarının olması etkili olmuştur.

Araştırmaya yönelik planlama, Araştırma Projesi I dersi yürütülürken yapılmıştır. Öğrencilerle birlikte, yapılan araştırmanın sadece ders ödevi niteliğinde kalmaması, ders bittiğinde bir ürüne dönüşmesi şeklindeki düşünce, derslerin daha aktif geçmesini sağlamıştır. Bu motivasyonla hareket edilerek, Araştırma Projesi I dersi kapsamında ilgili alanyazını tarama ve bir proje önerisi sunma çalışmaları yürütülmüştür. Araştırma Projesi II dersi kapsamında ise daha önce hazırlanmış olan proje önerisi uygulamaya konulmuştur. Araştırmanın kitaba dönüştürülme çabası, biraz da öğretmen adaylarına verilmiş olan sözün yerine getirilme kaygısı sebebiyledir. Çünkü öğretmen adayları üzerlerine düşen görevleri ellerinden geldiğince yapmaya çalışmışlar ve projenin tamamlanmasına önemli katkılar sunmuşlardır.

Kitap iki bölüm şeklinde hazırlanmıştır. I. Bölüm üzerinde çalışılan konu ile ilgili alanyazına ayrılmıştır. II. Bölümde ise proje derslerinde yürütülmüş olan araştırmaya yer verilmiştir. Bir dersin tamamlanmasıyla ortaya çıkan bu eserin, ilgililere esin kaynağı olması en büyük dileğimizdir. Öğretmen adaylarıyla böyle bir çaba içine girilmesi, onların ufuklarını genişleterek gelecekte bu tarz araştırmaların içinde bulunmaları, akademik kariyere yönelmeleri, yaptıkları çalışmaları yayınlayabilme konusunda umutlu olmalarını sağlamıştır. Her ne kadar araştırmanın yapıldığı sırada öğretmen adaylarının henüz lisans eğitiminde olmaları nedeniyle kitabın hazırlanma aşamasında öğretim üyelerine büyük görevler düşse de, öğretmen adaylarının proje boyunca ellerinden geleni yapmaya çalışmaları, öğretim programında yer almadığı halde grupla üzerinde çalışılan bir bitirme tezi yazma sürecini tadarak yoğun bir öğrenme sürecini deneyimlemelerine neden olmuş ve bir anlamda onları lisansüstü eğitime de hazırlamıştır.

Bu eserin hazırlanması sürecinde ellerinden gelen tüm gayreti gösteren öğretmenlerimize (artık öğretmen adayı değil, mezun oldular), araştırmanın katılımcılarına, öğretim üyelerimize ve bizlerden desteğini esirgemeyen yayın kuruluşuna çok teşekkür ederiz. Okuyucu kitlesinin paylaşacağı geri bildirimler, kitabın geliştirilmesini ve başka araştırmaların yapılmasına yönelik yeni fikirlerin edinilmesini sağlayacaktır. Bunun için şimdiden okuyuculara sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Nevşehir 2024

## İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iv
-------------	----

### 1. BÖLÜM

#### GİRİŞ

Okul Öncesi Eğitim: Önem, Gerekçe ve Yararlar.....	3
Okul Öncesi Öğretmenliğine Yönelik Tutum ve Toplumsal Cinsiyet .....	5
Cinsiyet Kalıpyargıları ve Erkek Okul Öncesi Öğretmeni Olmak .....	11
Erkek Rol Modeli Bağlamında Erkek Okul Öncesi Öğretmenliği .....	22
Medyada Anaokulunda Erkek Öğretmen Olmak .....	30
Dünyadan Örnekler .....	35

### 2. BÖLÜM

#### YÖNTEM

Araştırmanın Modeli .....	43
Araştırmanın Amacı .....	43
Araştırmanın Önemi .....	47
Varsayımlar .....	48
Sınırlılıklar .....	48
Tanımlar.....	48
Çalışma Grubu.....	49
Verilerin Toplanması .....	60
Verilerin Analizi .....	61

### 3. BÖLÜM

#### BULGULAR

Okul Öncesi Eğitimi Alanı Öğretim Üyelerinin Görüşleri.....	63
Alan Dışı Öğretim Üyelerinin Görüşleri.....	66
Okul Öncesi Eğitim Kurum Yöneticilerinin Görüşleri .....	67
Kadın Öğretmen Adaylarının Görüşleri .....	70
Erkek Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	71
Çocukların Görüşleri.....	73

Kadın Öğretmenlerin Görüşleri.....	73
Erkek Öğretmenlerin Görüşleri .....	74
Velilerin Görüşleri.....	75
Erkek Öğretmen Adaylarının Ailelerinin Görüşleri .....	76
Erkek Öğretmen Adaylarının Arkadaşlarının Görüşleri .....	78
Farklı Meslek Gruplarının Görüşleri .....	79

#### 4. BÖLÜM

##### SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuçlar .....	81
Tartışma .....	87
Öneriler.....	93

<b>KAYNAKÇA .....</b>	<b>95</b>
-----------------------	-----------

<b>EK-1. Uygulama Formları.....</b>	<b>105</b>
-------------------------------------	------------

<b>EK-2. Etik Kurul .....</b>	<b>129</b>
-------------------------------	------------



# 1. BÖLÜM

## GİRİŞ

21. yüzyıla gelindiğinde, öğretmenliğin sadece öğrencilere ders verme ya da bilgi aktarma işi olmadığı kabul edilen bir görüş haline gelmiştir. Öğretmenliğe yönelik bakış açılarında değişimler meydana gelse de, öğretmenler halen eğitim sisteminin en temel unsurlarından biri olarak yerlerini korumaktadırlar. Öğretmenlerin bireyin becerilerini, algılarını, duygularını ve inançlarını değiştirmede önemli roller üstlendikleri düşünüldüğünde, insan yaşamındaki yeri ve değeri daha iyi anlaşılmaktadır. Eğitim ve toplumdaki değişimler ise öğretmenlik mesleğine ilişkin yeni taleplerin doğmasına neden olmakta ve bu durum mesleği giderek daha karmaşık bir hale getirmektedir.

Modernleşme ile birlikte toplumun ihtiyaçları değişmekte ve bu talepleri karşılamak her açıdan daha zor hale gelmektedir. Ulusun büyümesini, ilerlemesini ve refaha kavuşmasını sağlayacak katkılardan birisini öğretmenler yerine getirmektedirler (Robinson ve Sexton, 1994). Öğretmeni, işlevi bilgiyi iletmek olan bir teknisyen olarak görmekten çok; onu mesleğine etik olarak bağlı, öğrencilerinin daha iyi öğrenebilmesi için önerilerde bulunan ve yönlendiren, üretebilen ve yeniden inşa edebilen, kendi deneyiminden edindiği bilgi birikimini yansıtan, yetenekli ve becerikli bir profesyonel olarak görmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır (Díaz Pareja ve Castillo Armenteros, 2011, s. 691).

Eğitim kurumlarının gereksinimlerine yanıt veren öğretmenden, koşullar ne olursa olsun, öğrencilere düşünme becerilerini kazandırma, beceri geliştirme yoluyla iş gücüne hazırlama, toplumsal yaşamda uyum içinde olma ve çatışmalara barışçıl çözümler sunma (pasifizm), dayanışma, hoşgörü, adalet, özgünlük, eşitlik gibi sosyal dönüşümü kolaylaştıran ve pekiştiren değerleri aşılama gibi önemli işlevlerin yerine getirilmesi beklenmektedir (Santos Guerra, 2010, s. 24-25).

Eğitim sistemlerini etkileyen en önemli bileşenlerden biri olan öğretmenlerin eğitimi, eğitimin dayandığı felsefi anlayıştan toplumdaki eğitim anlayışına kadar geniş bir çerçevede ele alınmaktadır. Ayrıca, toplumun eğitimi algılayış biçimi ve eğitim hizmetinin sunumu ile ilgili devletin sorumluluğu, öğretmen eğitimi et-

kileyen değişkenlerden birkaçıdır. Öğretmen eğitimi konusu, toplumların özel ilgi gösterdikleri önemli bir konudur. Bu bağlamda öğretmen adaylarının, mesleğin gerektirdiği yeterlikleri kazanabilmesi, etkili bir öğretmen eğitimi programı ile hayata geçirilebilecektir. Eğitim sistemlerinde yetkin öğretmenleri istihdam eden toplumlar, refah düzeylerini yükseltme yolunda önemli adımlar atmaktadırlar (Ural, 2011, s. 210-212).

İnsanlar, hayatın başlangıcından beri sahip oldukları bilgi, beceri ve birikimlerini yeni nesillere öğretmek istemişlerdir. Aile bireyleri aracılığıyla yürütülen bu görev zaman içerisinde genişlemiş, bilgi birikiminin de artmasıyla öğretim işinin belli ortamlarda uzman kişilerce yapılması gerekliliği, öğretmenlik mesleğinin ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. Uzun bir geçmişe sahip olmasına karşın öğretmenlik mesleğinin kurumsallaşması 19. yüzyıla rastlamaktadır (Oktay, 1990). Dünyada pek çok ülke öğretmen yetiştirme konusu ve öğretmen niteliği üzerinde önemle durmaktadır. Eğitim sistemlerinin uluslararası düzeyde etkili ve başarılı olabilmesinin bir anlamda öğretmenlerinin çabası ve özverisi ile doğru orantılı olduğu söylenebilir. Öğretmen yetiştirme noktasında ülkelerin reform çalışmaları ve yaptıkları düzenlemeler, eğitim sistemlerinin iyileştirilmesinde büyük önem taşımaktadır.

Eğitim sistemlerinin; içinde geliştikleri sosyal, kültürel, tarihsel ve politik yaklaşımların bir yansımasından ayrı düşünülmemeyeceği açıktır. Bu nedenle farklı ülkelerin eğitim ve öğretmen yetiştirme sistemlerinin incelenmek üzere konu edilmesi, özel bir önem kazanmaktadır (Campos Aparicio ve Buciega Arévalo, 2014). Öğretmenler, eğitimde yaşanan sorunların çözümünde en önemli unsur olarak görülmekte ve nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesinde eğitim sistemlerinin geliştirilmesi, dünya genelinde üzerinde durulan bir konu haline gelmektedir (Yaman, 2014). Ülkelerin kalkınmasında, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, bireylerin toplumsal yaşama hazırlanmasında ve toplumun kültürel değerlerinin gelecek yeni nesillere aktarılmasında öğretmenler önemli roller üstlenmişlerdir (Özden, 1999).

Gelişmiş ülkeler, öğretmen eğitimi programlarını sürekli olarak iyileştirmeye ve öğretmenleri çağın gerekliliklerine uyum sağlayabilecek şekilde yetiştirmeye yönelik çaba göstermektedirler (Loughran, 2017). Bu kapsamda, öğretmen eğitimi alanında gerçekleştirilen reformlar ve düzenlemeler, eğitim sistemlerinin genel kalitesinin artırılmasında kritik bir role sahiptir. Örneğin, bazı ülkelerde öğretmenlik mesleğinde profesyonellikten uzaklaşma eğilimleri görülse de, Çin, Meksika, Hindistan, Ürdün ve Endonezya gibi ülkeler öğretimi profesyonelleştirme odaklı adımlar atmaktadırlar. Bu reformlar; uzmanlaşmış eğitim sistemlerinin oluşturulmasını, öğretimin üniversite düzeyinde bir disiplin haline getirilmesini, hizmet içi